

การพัฒนาแนวทางการใช้ยาพ่นสูดขยายหลอดลมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ ในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

นางนงลักษณ์ วิริยะ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

ตึกอายุรกรรม โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีความรู้เรื่องพ่นยา วิธีพ่นยาที่ถูกต้อง และเพื่อช่วยลดระยะเวลาในการนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลของผู้ป่วยและลดภาวะแทรกซ้อนเป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย พยาบาลหอผู้ป่วยตึกอายุรกรรม ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่นอนพักรักษาตัวที่หอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่เดือน 1 มกราคม 2565 – 31 มีนาคม 2565 โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ PAOR ในการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยสามารถใช้ยาพ่นสูดขยายหลอดลมได้ถูกต้อง เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบ 4 ปี ย้อนหลัง ข้อเสนอแนะควรพัฒนาเป็นแนวทางการปฏิบัติให้เป็น นโยบายของโรงพยาบาลในการบริการสอนพ่นยาขยายหลอดลมในผู้ป่วยโรคระบบการหายใจเพื่อการพัฒนา คุณภาพงาน และมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง และควรมีการประเมินดัชนีชี้วัดผลงาน (Key Performance Indicator : KPI) ผู้ป่วยหลังได้รับบริการ สอนทุกหนึ่งเดือนและสามเดือนเพื่อดูว่าคนไข้สามารถ บริหารยาสูดพ่นขยายหลอดลมได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งควรมีการพัฒนาให้มีการสอนผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) เพื่อถ่ายทอดวิธีการใช้ยาสูดขยายหลอดลมที่ถูกต้องวิธี สำหรับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย บุคลากร สามารถทบทวนได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : โรคปอดอุดกั้น, การพ่นยา

ชื่อผลงาน : การพัฒนาแนวทางการใช้ยาฟันสูดขยายหลอดลมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ ในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางนงลักษณ์ วิริยะ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ตึกอายุรกรรม โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน : นางนงลักษณ์ วิริยะ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

สถานที่ติดต่อกลับ : โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย 043-791381/ 087-8525547/E-mail :

jitra_dent@hotmail.com

สรุปสาระสำคัญ

บทนำ : การรักษาโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังอีกอย่างหนึ่งคือการใช้ยาเพื่อขยายหลอดลม บรรเทาอาการหอบเหนื่อย การใช้ยาพ่นขยายหลอดลมจะทำให้อาการของโรคและสมรรถภาพการทำงานของปอดดีขึ้น เพิ่มความทนในการทำกิจกรรม ลดความถี่และความรุนแรงของระยะกำเริบเฉียบพลัน และเพิ่มคุณภาพชีวิต ยาเหล่านี้จะมีผลข้างเคียงที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือถ้าใช้ผิดวิธี จะทำให้ด้อยประสิทธิภาพได้ ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่เข้ารับบริการรักษาพยาบาล หอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปีงบประมาณ 2561 จำนวน 119 ราย ปีงบประมาณ 2562 จำนวน 131 ราย ปีงบประมาณ 1263 จำนวน 137 ราย และในปีงบประมาณ 2564 จำนวน 141 ราย ตามลำดับ (ที่มา:รายงาน 505) โดยส่วนใหญ่มักกลับมาเป็นซ้ำบ่อย ๆ ด้วยกลุ่มอาการเดิมและมักมีอาการกำเริบรุนแรง และจากการสุ่มสังเกตปัญหาการพ่นยาพบว่า การกดและสูดยาไม่สัมพันธ์กัน ยาดกค้างในปาก หายใจเข้าเร็วเกินไป ไม่กลืนหายใจหลังจากสูดยาเข้าไป พ่นยาซ้ำในขณะที่ยังสูดหายใจในการพ่นครั้งแรกอยู่ ใช้ยาน้อยหรือมากเกินไป ไม่เขย่าขวดก่อนใช้ยา เรียงลำดับการใช้ยาไม่ถูกต้อง ในกรณีที่มียาพ่นมากกว่า ๑ ชนิด เนื่องจากยาแต่ละชนิดมีการออกฤทธิ์เร็วหรือช้าต่างกัน

ดังนั้นเพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิผลในการดูแลผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่ต้องใช้ยาขยายหลอดลมชนิดพ่นสูด จึงเห็นความสำคัญของการทำแผ่นพับให้ความรู้ผู้ป่วยในการใช้ยาขยายหลอดลมชนิดพ่นสูด เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้ยาได้อย่างถูกต้อง และส่งผลให้การรักษาและการดำเนินของโรคดีขึ้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีความรู้เรื่องพ่นยา วิธีพ่นยาที่ถูกต้อง และเพื่อช่วยลดระยะเวลาในการนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลของผู้ป่วยและลดภาวะแทรกซ้อน

วิธีการศึกษา : เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย พยาบาลหอผู้ป่วยตึกอายุรกรรม โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย และ ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่นอนพักรักษาตัวที่หอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่เดือน 1 มกราคม 2565 – 31 มีนาคม 2565 เก็บข้อมูลโดยแบบฟอร์มการให้ความรู้แนวทางการใช้ยาพ่นสูดขยายหลอดลมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. **วางแผน (Plan)** 1) ประสานงานร่วมกับเจ้าหน้าที่เภสัชกร จัดอบรมเจ้าหน้าที่ในตึกอายุรกรรมให้มีความรู้และเพิ่มพูนทักษะ เรื่อง แนวทางการใช้ยาพ่นสูดขยายหลอดลมอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ 2) แจกหัวหน้าหน่วยงานและผู้ร่วมงานถึงวัตถุประสงค์ที่จะจัดทำเอกสารแผ่นพับประกอบการสอนความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาพ่นขยายหลอดลมในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง เพื่อวางแผนในการจัดทำเอกสารแผ่นพับ

2. **ลงมือปฏิบัติ (DO)** จัดทำแผ่นพับเรื่อง เอกสารความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาพ่นสูดพ่น ประกอบด้วย ขั้นตอนการใช้ ยาพ่นขยายหลอดลม ขั้นตอนการใช้ยาพ่นป้องกันอาการหอบ ข้อดีของการใช้อุปกรณ์ช่วยการ

สูตราร่วมกับยาพ่นสเตียรอยด์ คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ยาพ่น การทำความสะอาดอุปกรณ์ยาพ่น และ นำแบบแผนพับให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. การตรวจสอบ (Check) นำรูปแบบที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปให้คำแนะนำ แจก ญาติและผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง สอนแนวทางการใช้ยาพ่นสูดขยายหลอดลมอย่างถูกวิธีและมี ประสิทธิภาพโดยจัดทำแผ่นพับให้ความรู้ โดยให้หัวหน้าเวรผู้ปฏิบัติงานเวรเช้าเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม เริ่ม กิจกรรมเวลา ๑๓.๐๐ – ๑๓.๓๐ น. ระยะเวลาให้ความรู้ ๑๐ นาทีและเวลาปฏิบัติ สาธิตจริง ๒๐ นาที

4. การปรับปรุง (Act) ให้หัวหน้าเวรผู้ปฏิบัติงานเวรเช้าติดตามประเมินผลงานหลังให้คำแนะนำโดย จัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้ป่วยแล้วนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการให้ คำแนะนำต่อไป

ผลการดำเนินงาน

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	2561	2562	2563	2564
1.ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังได้รับแผ่น พับเอกสารความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาพ่น ขยายหลอดลมทุกราย	100 %	(119 ราย) 90 %	(131 ราย) 95 %	(137ราย) 100 %	(141 ราย) 100 %
2. ผู้ป่วยสามารถใช้ยาพ่นสูดขยาย หลอดลมได้ถูกต้อง	> 80 %	80 %	85 %	90 %	95 %

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาเป็นแนวทางการปฏิบัติให้เป็น นโยบายของโรงพยาบาลในการบริการสอนพ่นยาขยาย หลอดลมในผู้ป่วยโรคระบบการหายใจเพื่อการพัฒนา คุณภาพงาน และมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการประเมินดัชนีชี้วัดผลงาน (Key Performance Indicator : KPI) ผู้ป่วยหลังได้รับบริการ สอนทุกหนึ่งเดือนและสามเดือนเพื่อดูว่าคนไข้สามารถ บริหารยาสูดพ่นขยายหลอดลมได้อย่างถูกต้อง

3.ควรมีการพัฒนาให้มีการสอนผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) เพื่อถ่ายทอด วิธีการใช้ยาสูดขยายหลอดลมที่ถูกวิธี สำหรับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย บุคลากร สามารถทบทวนได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กานต์ชนก มะลิพันธุ์, วัลลี เกาะปิ่นะ, ชนิตา พงษ์พานิช และ อรรถการ นาค ว. (2555). แนวทางการจ่าย ยา สูดพ่นชนิดผงแห้งแก่ผู้ป่วยโรคหืดและโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ณ แผนกจ่ายยาผู้ป่วยนอก. สงขลา นครินทร์เวชสาร, 30(5), 233-242. กาญจนา ใจเย็น. (2557). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของ ผู้ป่วยมุสลิมโรคปอดอุดกั้น เรื้อรัง ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).